

TIBBIYOT XODIMLARIDA BURNOUT SINDROMINI PSIXODIAGNOSTIKA QILISH MASALALARI

Shaxnoza Shavkatova Po‘lot qizi

Nizomiy nomidgi O‘zbekiston Milliy universiteti, 1-bosqich magistranti

E-mail: shahnozashavkatova20@gmail.com

ORCID ID: 0009-0004-7172-7685

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ish sharoitida ishlayotgan tibbiyot xodimlarida vujudga keladigan kasbiy charchoq sindromi va uning sabablari haqida ma’lumotlar keltirilgan. Shuningdek sindromning psixodiagnostika qilish masalalarni haqida mulohazalar berilgan.

Kalit so‘zlar: Burnout, zo‘riqish, charchoq, depersonalizatsiya, psixodiagnostika, ruhiy bosim.

Kirish

Zamonaviy tibbiyot tizimida ishlayotgan mutaxassislar kasbiy faoliyatining o‘ziga xos jihatlari tufayli kuchli emotsional va ruhiy bosim ostida qolmoqdalar. Bu holat ularning psixologik salomatligiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, kasbiy motivatsiyaning pasayishi va hissiy zo‘riqish holatining kuchayishiga olib keladi. Bunday holatlarning jamlanmasi burnout sindromi deb nomlanadi.

Burnout sindromi - bu professional faoliyat natijasida hosil bo‘ladigan, surunkali stress bilan bog‘liq holda yuzaga keladigan psixologik holat bo‘lib, emotsional charchoq, shaxsiy yutuqlarning pasayishi va depersonalizatsiya bilan namoyon bo‘ladi.

Tadqiqot doirasida tibbiyot xodimlari orasida burnout sindromining darajasini aniqlash maqsadida Maslach Burnout Inventory (MBI) metodikasidan foydalanildi. Ushbu metodika emotsional charchoq, depersonalizatsiya va shaxsiy yutuqlarning pasayishi kabi omillarni aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot Toshkent shahridagi ixtisoslashtirilgan tibbiyot muassasalarida ishlovchi 60 nafar tibbiyot xodimi (shifokorlar va hamshiralar) ishtirokida o‘tkazildi. Respondentlardan anonim ravishda savollarga javob berish so‘raldi, natijalar esa statistik tahlil qilindi.

Natijalar

So‘rovnoma natijalari shuni ko‘rsatdiki, ishtirokchilarning katta qismida burnout sindromining alomatlari mavjud. Jumladan:

- Emotsional charchoq darajasi yuqori bo‘lganlar: 72%
- Depersonalizatsiya ko‘rsatkichlari yuqori bo‘lganlar: 58%

- Shaxsiy muvaffaqiyat hissining pasayishi: 47%

Yosh va ish staji ko'rsatkichlari burnout sindromi darajasi bilan bevosita bog'liqligi kuzatildi. Ayniqsa, 40 yoshdan oshgan va uzoq yillik ish tajribasiga ega bo'lgan xodimlar orasida bu sindrom kuchliroq namoyon bo'ldi.

Munozara

Tadqiqot natijalari xalqaro ilmiy manbalar bilan solishtirilganda o'xshashliklar mavjudligini ko'rsatadi. Jumladan, Maslach va Leiter (2016) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar tibbiyot sohasi xodimlarining burnout sindromiga yuqori darajada chalinish ehtimoli mavjudligini tasdiqlaydi.

Burnout sindromining oldini olish maqsadida mehnat sharoitlarini yaxshilash, psixologik yordam xizmatlarini yo'lga qo'yish, tibbiyot xodimlari uchun stressni boshqarishga oid treninglar tashkil etish muhim hisoblanadi.

Xulosa

Tibbiyot sohasi vakillari burnout sindromiga yuqori darajada moyil guruh hisoblanadi. Ushbu sindromning erta bosqichlarida aniqlanishi kasbiy faoliyat samaradorligini oshirish, emotsional salomatlikni saqlash va kasbiy ruhiy tushkunlikning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Burnout sindromini aniqlash bo'yicha samarali psixodagnostik usullarni qo'llash, tibbiyot muassasalarida psixologik xizmatlarni kengaytirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Maslach, C., & Leiter, M. P. (2016). Burnout: A multidimensional perspective. Journal of Occupational Behavior.
2. World Health Organization (2019). Burn-out an "occupational phenomenon" – ICD-11.
3. Demerouti, E., Bakker, A. B., Nachreiner, F., & Schaufeli, W. B. (2001). The Job Demands-Resources model of burnout. Journal of Applied Psychology.
4. Korneeva, L. A. (2020). Professional burnout in healthcare workers: Diagnostics and prevention. Russian Medical Journal.
5. Bakker, A. B., & Costa, P. L. (2014). Chronic job burnout and daily functioning: A theoretical analysis. Burnout Research.